Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodaczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet Redakcyjny:

Leon Lewite Józef Thon

Rok VII Warszawa, lipiec 1938 Nr 7

TREŚĆ NUMERU:

IZAAK ROKACH
Generalny Dyrektor „Jaffa Orange Syndicate".

PRZEMYSŁ CYTRUSOWY I ZAGADNIENIE TRANSPORTU

Transport owoców cytrusowych i związany z tym transport morski wzrósł w Palestynie ostatnio do takich rozmiarów, że stanowi ważny czynnik nie tylko w palestyńskim przemyśle cytrusowym, lecz dla całego międzynarodowego transportu. Ze względu na jego znaczenie dla czołowego przemysłu eksportowego Palestyny, kwestia ta wymaga specjalnego omówienia.

Wydatki Palestyny na transporty owoców cytrusowych wyniosły w ostatnim sezonie według obliczeń przeszło 1 milion funtów. W ostatnich trzech sezonach palestyński przemysł cytrusowy wydał ŁP. 2.324.000 na frachty okrętowe. Następująca tabela podaje cyfry dotyczące sum wydatkowanych na frachty przez palestyński przemysł cytrusowy w ciągu ostatnich trzech sezonów:

Frachty poniesione przez palestyński przemysł cytrusowy w ostatnich trzech sezonach.

Sezon	Ilość eksp. skrzynek	Fracht za eksp. owoc. cytr.	Fracht za imp. materiałów do pakowania	Ogółem
1935/36	5.875.767	ŁP. 385.000	ŁP. 34.000	ŁP. 419.000
1936/37	10.774.353	670.000	60.000	730.000
1937/38	11.390.212	1.100.000	75.000	1.175.000

Linie okrętowe zajmujące się transportem owoców cytrusowych z Palestyny mogą być ujęte w trzy główne kategorie, tj. śródziemnomorską, kontynentalną i wielkobrytyjską. Linie śródziemnomorskie obsługują porty: Konstanca, Bourgas, Warna, Triest i Marsylia, kontynentalna linia — porty północnej i zachodniej Europy, jak Dieppe, Antwerpię, Rotterdam, Hamburg, Bremę, Kopenhagę, Oslo, Gotenburg, Sztokholm, Helsinki, Rygę, Talin, Gdynię itd., wielkobrytyjska — Londyn, Liwerpul, również Glasgow, Hull, Manchester, Southampton, Newcastle, Cardiff i Bristol oraz w mniejszym stopniu Eire (Dublin) i półn. Irlandię (Belfast). Mniejsze ładunki są również kierowane do Kanady i do krajów wschodnich na południe od Kanału Sueskiego.

Trzy główne linie utrzymują regularną komunikację między portami śródziemnomorskimi a Konstancą, Triestem i Marsylią. Transporty do portów bułgarskich, jak Burgas i Warna, są o mniejszym znaczeniu.

Na linii Konstanca największe znaczenie dla transportów owoców cytrusowych ma Tow. Okrętowe Service Maritime Roumain (S. M. R.), które jest towarzystwem rządowym, i wobec tego korzysta z przywilejów przewożenia 60% palestyńskiego eksportu owoców cytrusowych do Rumunii, zastrzeżonych przez ustawę rządową. Pozostałe 40% zastrzeżone jest dla transportu na statkach palestyńskich (Palestine Maritime Lloyd). Część jednak tych transportów kierowana jest również statkami s/s Polonia i s/s Hanna. W ciągu ostatnich trzech sezonów następujące sumy zostały zapłacone za transport owoców do Rumunii.

Frachty za transporty owoców cytrusowych do Konstancy.

Sezon	Ilość skrzyń	Frachty
1935/36	138.000	ŁP. 7.000
1936/37	220.000	11.000
1937/38	246.000	12.000

Transporty owoców cytrusowych wysyłane via Triest zaopatrują następujące kraje: Austrię, Czechosłowację, Węgry, Szwajcarię i Jugosławię. Towarzystwo „Adriatica“ (przedtem „Lloyd Triestino“) jest jedynym Towarzystwem Okrętowym, utrzymującym komunikację na tej linii. Swoją monopolistyczną pozycję zawdzięcza Towarzystwo to umowie z „Jaffa Citrus Exchange“, w którym zorganizowani są najwięksi palestyńscy żydowscy eksporterzy owoców cytrusowych. Umowa ta dotyczy rabatów, które są przyznawane eksporterom w zależności od wielkości ładunków. Przywilej ten daje przewagę dużym eksporterom nad małymi eksporterami, dla których system tych rabatów stanowi dużą konkurencję. W ciągu ostatnich trzech sezonów następujące sumy zapłacone zostały przez palestyński przemysł cytrusowy za frachty do Triestu:

Frachty za transporty owoców cytrusowych do Triestu.

Sezon	Ilość skrzyń	Frachty
1935/36	190.000	ŁP. 7.000
1936/37	330.000	12.500
1937/38	470.000	20.000

Port Marsylia zaopatruje głównie połudn. Francję, podczas gdy rynki Paryża i półn. Francji są zaopatrywane przez statki via Dieppę. Poza małymi transportami zaokrętowywanymi przez port Said prawie wrzystkie transporty do Marsylii są zaokrętowywane na statki tow. „Messagieries Maritimes". W ciągu ostatnich trzech sezonów następujące sumy zapłacone zostały przez palestyński przemysł cytrusowy za frachty do Marsylii:

Frachty za transporty owoców cytrusowych do Marsylii.

Sezon	Ilość skrzyń	Frachty
1935/36	35000	ŁP. 1.750
1936/37	140.000	7.000
1937/38	100.000	7.000

Żadne z towarzystw na powyższej linii nie rozporządza statkami, specjalnie zbudowanymi dla transportów owoców. Owoce te są przewożone na zwykłych statkach pasażersko-towarowych. Owoce przewożone tymi statkami nie mają między innymi zwłaszcza dobrej wentylacji.

LINIE KONTYNENTALNE.

Transport owoców cytrusowych wzrósł znacznie w ostatnim okresie. Należy przyznać, że towarzystwa te dawały wszelkie udogodnienia dla przewozu palestyńskich owoców cytrusowych od samego początku, gdy jeszcze ilości przewożonych owoców były bardzo małe. Ostatnio kontynentalny obrót owocami cytrusowymi wzrósł do takich rozmiarów, że transport palestyńskich owoców cytrusowych stał się jedną z najbardziej dochodowych pozycyj powyższych towarzystw okrętowych. Wspaniały rozwój rynków kontynentalnych w ostatnim okresie jest wykazany w poniższej tabeli, jak widać np. eksport do Holandii wzrósł z 44.000 skrzynek w r. 1931/32 do 1.091.000 skrzynek w r. 1937/38; eksport do Belgii z 7.000 skrzynek w r. 1931/32 do 555.000 skrzynek w ostatnim sezonie itd.

Eksport palestyńskich owoców cytrusowych na rynki kontynentalne w tysiącach skrzyń.

	1931/32	32/33	33/34	34/35	35/36	36/37	37/38
Belgia	7	24	43	128	78	244	555
Holandia	44	92	153	356	335	608	1,091
Niemcy	650	750	1,100	507	218	318	209
Dania	72	73	91	62	82	74	89
Norwegia	26	—	58	115	104	153	276
Szwecja	40	41	51	106	172	311	457
Finlandia	1	9	20	41	45	75	109
Łotwa	8	4	5	1	21	30	41
Litwa	3	—	—	1	5	—	23
Polska	16	12	41	161	308	303	380
Estonia	—	—	1	3	3	14	28

Frachty zapłacone przez palestyńskich eksporterów owoców cytrusowych do portów kontynentalnych osiągnęły w r. 1937/38 sumę ŁP. 430.000.

Frachty za transporty owoców cytrusowych do portów kontynentalnych.

Sezon	Ilość skrzyń	Frachty
1935/36	1.470.000	ŁP. 123.000
1936/37	2.300.000	220.000
1937/38	3.300.000	430.000

Sześć linii okrętowych (niemiecka, szwedzka, polska, norweska, duńska i fińska) zajmują się transportem palestyńskich owoców cytrusowych do krajów kontynentalnych. Linie te są związane Konferencją, która ustala stawki frachtowe itd. „Deutsche Levante Linie“ zajmowała czołowe miejsce w Konferencji, wywożąc w 1937/38 1.289.000 skrzynek owoców cytrusowych, głównie do Holandii oraz Belgii i Niemiec, „Svenska Orient Linien“ zajmowała drugie miejsce z 953.000 skrzynek, przeznaczonych głównie do Szwecji i Polski. „Żegluga Polska“, „Norska Midelhavslinie“, „Koninklijke Nederlandche Stoomboot Maatschapij“ przewożą przeciętnie każda od 200—300 tys. skrzynek owoców cytrusowych głównie do Polski, Holandii, Francji, Norwegii i Belgii, podczas gdy linia okrętowa

„Fińska Angfartygs“ przewiozła 98.000 skrzynek do Belgii i Finlandii. Poniższa tabela wykazuje ilości skrzynek przewiezionych przez poszczególne linie należące do linii Konferencji Kontynentalnej.

Ładunki owoców cytrusowych do krajów kontynentalnych w r. 1937/38.

	Ilość	Ogółem
	w skrzynkach	
Deutsche Levante Linie (niemiecka)		
Holandia	771.000	
Belgia	309.000	
Niemcy	209.000	1.289.000
Svenska Orient Linien (szwedzka)		
Szwecja	457.000	
Polska	190.000	
Norwegia	90.000	
Finlandia	65.000	
Estonia	28.000	
Litwa	23.000	853.000
Żegluga Polska (polska)		
Polska	190.000	
Belgia	86.000	276.000
Norska Middelhavslinie (norweska)		
Francja	110.000	
Norwegia	186.000	296.000
Koninklijke Nederlandche Stoomboot Maatschapij N. V. (holenderska)		
Holandia	203.000	203.000
Finska Angfartygs Aktiebolaget (fińska)		
Belgia	54.000	
Finlandia	44.000	98.000
	Ogółem	3.015.000

Stawki frachtowe do krajów kontynentalnych zawsze były wyższe niż do W. Brytanii w wysokości nieusprawiedliwionej przez różnicę w przestrzeni. Główna przyczyna leży w tym, że towarzystwa okrętowe zatrudnione w obsłudze krajów kontynentalnych przede wszystkim muszą się zadowolić transportem małych ładunków do wielu portów na każde żądanie. Aczkolwiek w międzyczasie ładunki znacznie wzrosły, stara tradycja wysokich stawek frachtowych jest w dalszym ciągu utrzymana.

W uzupełnieniu powyższej tabeli należy podać, iż grupa eksporte-

rów Semel na mocy umowy z liniami Konferencji skierowała statki linii W. Brytanii z częścią ładunku do Rotterdamu, a w ostatnim sezonie również do Antwerpii. Stawki frachtowe tych linii były do pewnego stopnia tańsze, niż linii Konferencji.

LINIE WIELKOBRYTYJSKIE.

Linia okrętowa zajmująca się transportem owoców cytrusowych z Palestyny do W. Brytanii jest jedną z najstarszych. Początek jej sięga 70 lat wstecz, gdy owoce były ładowane na statki towarzystwa okrętowego „Asia Minor Company" z przeładunkiem w Aleksandrii. Pierwszym z istniejących towarzystw okrętowych, które zapoczątkowało regularną bezpośrednią komunikację między Palestyną i W. Brytanią, jest towarzystwo „Prince Line". Następnie zainaugurowały regularną komunikację towarzystwa okrętowe „Ellerman Lines", „Moss Lines", które następnie połączyły się w Konferencji. W następnych latach wiele nie-brytyjskich linii okrętowych usiłowało pracować przy transportach owoców cytrusowych do W. Brytanii, z których pewna ilość osiągnęła duże powodzenie. W ostatnim roku wszystkie towarzystwa pracujące na tej linii połączyły się w Konferencji. Pod względem wielkości ładunków pierwsze miejsce w liniach Konferencji zajmują towarzystwa skandynawskie. Poniższa tabela wykazuje ilość ładunków przewiezionych przez linie Konferencji do W. Brytanii:

Transporty owoców cytrusowych do W. Brytanii w 1937/38 w skrzynkach.

Towarzystwa	*Ilość skrzynek*
Torm Steamship (duńska)	1.679.408
Jaffa Orange Line (norweska)	1.140.323
Joh. Gorthon (szwedzka)	981.943
A. P. Moeller (duńska)	679.955
Prince Line (brytyjska)	674.485
Ellerman Line (brytyjska)	569.221
Moss Line (brytyjska)	475.330
Fred Olsen (norweska)	398.730

Poniższa tabela wykazuje frachty wypłacone przez palestyńskich eksporterów z tytułu transportów owoców cytrusowych do W. Brytanii:

Frachty za transporty owoców cytrusowych do W. Brytanii.

Sezon	Ilość skrzynek	Fracht
1935/36	4.000.000	ŁP. 233.350
1936/37	7.720.000	414.000
1937/38	7.050.000	592.000

Podczas gdy uprzednio towarzystwa na linii angielskiej uskarżały się, że stawki frachtowe są za niskie, to w ostatnim roku podwyższono je do takiej wysokości, że same towarzystwa już przyznają, że wysokość ich jest obecnie bardzo zadawalająca. Stawki frachtowe bowiem zostały w ostatnim sezonie podwyższone o 40% tj. 6 pensów na jednej skrzynce. Zwyżka ta nastąpiła na skutek faktu, że gdy były zawierane kontrakty przywozowe, to w związku z niepewną sytuacją polityczną na Morzu Śródziemnym, wszystkie na ogół frachty zostały podniesione do anormalnej wysokości. Należy się spodziewać, że w przyszłym sezonie wysokość stawek frachtowych zostanie unormowana.

ORGANIZACJA EKSPORTERÓW OWOCÓW CYTRUSOWYCH.

W porównaniu z silną organizacją, która obejmuje główne towarzystwa transportowe do krajów kontynentalnych i Anglii, palestyńscy producenci i eksporterzy są niedostatecznie zorganizowani. Wprawdzie żydowscy eksporterzy zorganizowani są w dwie główne grupy „Pardess“ i „Semel“, mające kontrolę nad 63% całego eksportu z Palestyny. Eksporterzy arabscy jednakże mimo kilkakrotnych wysiłków czynionych w ostatnich latach nadal pozostają jeszcze niezorganizowani na skutek silnych wewnętrznych tarć. Arabscy eksporterzy, którzy w ostatnim sezonie wyeksportowali 4.353.000 skrzynek, są zmuszeni do podpisywania kontraktów indywidualnie a nie kolektywnie z towarzystwami okrętowymi.

Poniższa tabela wykazuje ilości transportowanych skrzynek owoców cytrusowych przez trzy wymienione grupy:

Udział grup w eksporcie owoców cytrusowych do Palestyny.

Grupy	*Ilość skrzynek*
Arabowie	4.353.390
Grupa Pardess	3.801.150
Grupa Semel	3.235.672
Ogółem	11.390.212

Grupa Pardess obejmuje: „Pardess“, Cooperative Society, „Yakhin“, Ltd., oraz kilku innych żydowskich eksporterów. Grupa „Semel“ obejmuje głównie „Jaffa Orange Syndicate“, Ltd., „Tnuwa Export“, Ltd., „Hachaklai“, Cooperative Society, Pritaz Cooperative Society, Ltd., Juda Blum.

Anglo Palestine Fruit Export, Ltd., Palestine Orange Export Comp. i Jaffa Citrus Company, Ltd., oraz wiele innych żydowskich firm eksportowych. Dla ładunków do krajów śródziemnomorskich i kontynentalnych, powyższe trzy grupy eksporterów posługują się tymi samymi liniami okrętowymi, dla ładunków do W. Brytanii korzystają ze specjalnych czartowanych statków. Zarówno grupa „Pardess" jak i „Semel" od czasu do czasu przyjmuje ładunki od eksporterów arabskich.

Do czasu wybuchu rozruchów w r. 1936 powyższe trzy grupy eksporterów korzystały z obu portów Hajfy i Jaffy. Od tego czasu jednakże obie żydowskie grupy ładują swoje owoce w portach Hajfa i Tel-Awiw, natomiast eksporterzy arabscy korzystają w lwiej części z portu Jaffa oraz w minimalnym stopniu z portu Hajfa. Wszystkie powyższe trzy grupy eksporterów przewożą koleją pewne ilości owoców do portu Said dla zaokrętowania do Europy; cały zaś eksport owoców cytrusowych do krajów leżących na południe od Suezu jest kierowany wyłącznie przez port Said.

JAKOŚĆ TRANSPORTU.

Wprowadzenie okrętów zaopatrzonych w chłodnie dla transportów owoców cytrusowych z Palestyny datuje się od niedawna. Wielkie straty poniesione w ostatnich latach na skutek szkód wyrządzonych owocom przy transporcie, skłoniło grupę „Semel" do podjęcia inicjatywy przewozu owoców na okrętach zaopatrzonych w chłodnie. Pierwszy ładunek eksperymentalny, który miał miejsce w końcu sezonu 1936/37, wykazał, jak wielkie znaczenie mają chłodnie przy transporcie owoców cytrusowych; owoce przewożone na statkach zaopatrzonych w chłodnie przybyły do miejsca przeznaczenia w pierwszorzędnym stanie, zachowując całkowicie swój aromat. Eksperyment ten został powtórzony na większą skalę w ostatnim sezonie i z podobnie dobrymi wynikami. Grupa eksporterów „Semel" w sezonie 1937/38 wysłała 225.000 skrzyń do W. Brytanii na statkach zaopatrzonych w chłodnie. Grupa eksporterów „Pardess" również wysłała w tym sezonie do W. Brytanii około 100.000 skrzyń. Ponadto żydowscy eksporterzy kolektywnie wysłali na statkach zaopatrzonych w chłodnie około 75.000 skrzyń do Kanady oraz 50.000 skrzyń do W. Brytanii. Stawka frachtowa za przewóz na statkach zaopatrzonych w chłodnie była o 10 pensów wyższa na skrzynce, niż normalnie.

Na ogół w ostatnich latach znacznie polepszyły się warunki transportów na liniach brytyjskich. Był okres, w którym pomarańcze jafskie były przewożone do W. Brytanii na statkach towarowych urządzonych raczej

dla przewozu drzewa i żelaza, nie mających żadnej wentylacji, tak koniecznej dla przewozu owoców. Wraz ze wzrostem transportów owoców cytrusowych oraz nalegań żydowskich eksporterów, towarzystwa okrętowe zaczęły stopniowo wprowadzać specjalne statki dostosowane dla transportu owoców cytrusowych.

Pod względem udogodnień można podzielić statki obsługujące palestyńskich eksporterów owoców cytrusowych na 5 kategorii:

A) Statki zaopatrzone w urządzenia chłodnicze.

B) Pierwszorzędne statki o szybkości ponad 12 węzłów i z dobrym systemem wentylacyjnym.

C) Statki o mniejszej szybkości 11—12 węzłów, lecz z dobrym systemem wentylacyjnym.

D) Ogólne statki towarowe z szybkością 10—11 węzłów.

E) Ogólne statki towarowe o małej szybkości i braku wentylacji, nie odpowiednie dla transportu owoców cytrusowych.

O wprowadzonych ulepszeniach w transporcie palestyńskich owoców cytrusowych świadczy fakt, że podczas gdy w sezonie 1935/36 nie było statków zaopatrzonych w urządzenia chłodnicze, to już w ostatnim sezonie 4% całego transportu było przewożonych na statkach chłodniczych. Podczas gdy w sezonie 1935/36 na statkach klasy A przewożonych było zaledwie 12,9% ogólnego tonażu owoców cytrusowych, to już w sezonie ostatnim udział ten wzrósł do 37,4%. Jednakże jeszcze w ostatnim sezonie prawie połowa tonażu owoców cytrusowych przewożona była na statkach kategorii D o małej szybkości i statkach kategorii E, zupełnie nieodpowiednich dla transportów owoców cytrusowych. Poniższa tabela wykazuje udział poszczególnych kategorii statków w transporcie palestyńskich owoców cytrusowych.

Ilość statków poszczególnych kategorii

Sezon	A	B	C	D	E
1935/36	—	12,9	14,6	33,8	38,7
1936/37	1,1	20,4	11,4	29,5	37,6
1937/38	4,0	37,4	14,6	22,6	21,4

Dokładniejszy obraz przeobrażeń, jakie zaszły w ostatnich latach ku lepszemu, otrzymamy przy porównaniu ilości owoców przewożonych poszczególnymi kategoriami statków. I tak w sezonie 1937/38 przewieziono 60% owoców na statkach kategorii A i B w porównaniu z 21,4% w sezonie 1935/36. Na statkach kategorii D i najgorszej E przewieziono jeszcze w se-

zonie 1937/38 przeszło 25% ogólnego transportu owoców cytrusowych z Palestyny. Poniższa tabela wykazuje procentowy udział transportów owoców cytrusowych do W. Brytanii przewiezionych przez poszczególne kategorie statków:

Ilość owoców cytrusowych przewieziona przez poszczególne kategorie statków w procentach.

Sezon	A	B	C	D	E
1935/36	—	21,4	12,9	35,8	29,9
1936/37	0,8	33,1	12,2	26,2	27,7
1937/38	4,7	53,2	13,0	16,0	12,5

Na ogół należy stwierdzić, iż urządzenia transportowe na liniach kontynentalnych są zadawalające. Ze względu na długie przestrzenie jednakże wskazane byłoby, ażeby linie kontynentalne wprowadziły na swoich statkach urządzenia chłodnicze.

USTAWODAWSTWO TRANSPORTOWE.

Mimo, że ostatnio poczyniono wielkie postępy, to jednak konieczność usunięcia wszelkich defektów, które ujemnie wpływają na jakość owoców, spadek cen i opinię jafskich pomarańczy, wymaga, ażeby zostały podjęte prawne kroki dla przyspieszenia tego całego procesu usprawnienia transportu palestyńskich owoców cytrusowych. Wiele jeszcze statków używanych przy transporcie palestyńskich owoców cytrusowych jest zupełnie nieodpowiednich i w zeszłym sezonie przewieziono na tych statkach przeszło 1 milj. skrzyń. To wystarcza ażeby zepsuć opinię pomarańczy jafskiej na rynkach światowych. Również niektóre towarzystwa okrętowe przez swoje postępowanie niweczą korzyści, płynące z ulepszonych urządzeń na statkach. I tak np. owoce są nieraz umieszczone na statkach za wysoko lub bez dostępu powietrza, w zbyt dużych ilościach na pokładzie, lub też czekają zbyt długo na wyładowanie.

W wyniku starań eksporterów wprowadzenia przepisów okrętowych dla ochrony owoców, rząd wyznaczył specjalną komisję (Marketing and Transportation Commettee) dla dokładnego zbadania tej sprawy. Po przestudiowaniu tej kwestii i przesłuchaniu stron zainteresowanych, Komisja przedstawiła rządowi do zatwierdzenia ustawę, nakładającą obowiązki na

towarzystwa okrętowe zatrudnione przy transporcie owoców cytrusowych z Palestyny. Projekt ten przewiduje następujące przepisy:

A. Statki przewożące owoce cytrusowe winny mieć minimalną szybkość 11,5 węzła.

B. Nie wolno stawiać więcej niż 13 rzędów skrzynek wzwyż.

C. Wentylacja musi być dostateczna. Ładowanie na pokładzie jest niedozwolone.

D. Owoce cytrusowe nie mogą być przewożone z innymi towarami, które ujemnie wpływają na przewóz tychże.

E. Ustalona minimalna szybkość 11,5 węzła na sezon bieżący będzie podwyższona do 12 węzłów w sezonach przyszłych.

REGULACJA WYSYŁKI TRANSPORTÓW.

Nie mniej poważną kwestię dla usprawnienia eksportu palestyńskich owoców cytrusowych stanowi regulacja częstości wysyłania ładunków na rynki światowe przez eksporterów palestyńskich dla uniknięcia zalewu rynków i związanej z tym deruty cen. Mimo wielkich trudności niewątpliwym jest, że gdyby eksporterzy i towarzystwa okrętowe już zorganizowane w ramach Konferencji razem współpracowały, pewne kroki w kierunku regulacji transportów mogłyby być poczynione. Tego poczucia współpracy nie ma zupełnie wśród arabskich eksporterów i nawet wśród żydowskich eksporterów, którzy są dobrze zorganizowani w spółdzielniach. Od chwili, gdy stała się aktualna współpraca przy transportach owoców cytrusowych, opracowywane zostają projekty powołania pod auspicjami rządu Centralnego Wydziału Transportowego dla regulowania transportów, podobnie do istniejącego w przemyśle cytrusowym w Południowej Afryce.

Powyższe uwagi świadczą o ważności uregulowania sprawy transportów dla przemysłu cytrusowego w Palestynie, który już obecnie dostarcza około 12.000.000 skrzynek na eksport. Sprawa ta jeszcze będzie bardziej paląca za kilka lat, gdy Palestyna będzie w stanie eksportować 20.000.000 skrzynek. („Palestine and Middle East“).

PALESTYŃSKA USTAWA SAMORZĄDOWA

(rm) Władza samorządowa w Palestynie opiera się na ottomańskim prawie miejskim z r. 1877, które ustala prawo wyborcze w następujących punktach:

1) Prawo wyborcze przysługuje jedynie poddanym ottomańskim (obecnie obywatelom palestyńskim).

2) Prawo wyborcze czynne przysługuje jedynie właścicielom nieruchomości w wieku od lat 25, którzy płacili podatki państwowe w kwocie conajmniej pół funta palestyńskiego rocznie.

3) Prawo wyborcze bierne przysługuje jedynie obywatelom ottomańskim w wieku od lat 30, posiadającym nieruchomości, którzy zapłacili podatki w kwocie nie mniejszej niż 1 funt rocznie.

Obecnie odbywają się wybory według prawa miejskiego z r. 1934, na zasadzie którego:

1) Prawo wyborcze czynne przysługuje każdemu obywatelowi w wieku powyżej lat 21, który zapłacił w ciągu roku podatek w kwocie nie mniejszej niż ŁP. 0,500.

2) Prawo wyborcze bierne przysługuje każdemu obywatelowi, który w ciągu dwóch lat płacił podatki w kwocie nie mniejszej niż 1 ŁP. rocznie.

Za czasów panowania Turków w Jerozolimie, Hajfie i Jaffie, Żydzi nie byli wybierani do rad miejskich, lecz występowali tam jedynie przedstawiciele instytucji religijnych.

Rady miejskie składały się wówczas z 6 do 12 członków, a przewodniczący był mianowany przez władze państwowe.

Budżet i wszelkie uchwały musiały być zatwierdzone przez Radę Administracyjną, na której czele stał najwyższy miejscowy przedstawiciel władz państwowych.

Liczba Rad miejskich w okresie podboju dochodziła do 22.

Spośród uprawnień Rad miejskich na podstawie prawa ottomańskiego warto zwrócić uwagę na prawo kontroli nad cenami artykułów żywnościowych pierwszej potrzeby oraz prawo oznaczania cen, które to prawo nie zostało przez Rady wykorzystane.

SPRAWY PODATKOWE

Według prawodawstwa ottomańskiego Rady miejskie pobierały podatki od mieszkań i opłaty od usług, ale prawo nie wyszczególniało, kto obowiązany jest płacić podatek od mieszkań i każda Rada miejska postępowała według własnego uznania.

W myśl nowego prawa miejskiego każda Rada miejska może pobierać następujące podatki:

1) Podatek od majątków nieruchomych na rzecz Rady miejskiej ciąży na właścicielach obiektów nieruchomych, jak: domy, place, niezależnie od tego, czy są puste czy też zabudowane. Wysokość tego podatku nie może przekroczyć 10% wartości majątku oszacowanej na podstawie dochodu z obiektu.

(Uwaga: W okresie, kiedy Tel-Awiw nie był jednostką samorządową, podatek od placów był wyższy i dochodził do 50% wartości obiektu, co powodowało wiele skarg ze strony właścicieli nieruchomości. Od r. 1934 podatek ten został zniesiony).

2) Podatek na cele oświatowe ciąży na dzierżawcach. Według prawa podatek ten może dochodzić do 7,5% wartości obiektu na terenie Rad miejskich i do 5% na terenie gmin. Podatek ten może być zużyty tylko na utrzymywanie szkolnictwa i nie wolno posługiwać się nim dla innych celów.

3) Podatek ogólny ciążący na dzierżawcach i nie przekraczający 15% dochodu nakładany bywa tylko w wypadkach nagłych potrzeb, zazwyczaj w celu zrównoważenia budżetu. Dotychczas jeszcze nie był stosowany.

4) Opłata za wywóz śmieci — w wys. 3%. Magistrat Tel-Awiwu pobiera obecnie ten podatek w wysokości 2% od dochodu.

5) Podatek od mieszkań — pobierany od właścicieli domów. Wysokość jego ustala magistrat na podstawie dochodów z nieruchomości.

Przed wojną Rząd pobierał podatek majątkowy, który obecnie został przekształcony na podatek od dunama — tzn. podatek od majątku ziemskiego nakładany na właścicieli pardesów, niezależnie od wysokości uzyskiwanych przez nich zysków. Zarządzający kooperatywami zwolnieni są od tego podatku, nawet jeśli pobierają wysokie wynagrodzenie.

PRAWO BUDOWLANE

Do niedawna jeszcze istniały Miejskie Komisje Budowlane, Komisje Zastępcze i Centralna Komisja Budowlana w Jerozolimie. Ustawa z r. 1936 zmieniła konstrukcję tych Komisji przez zniesienie Komisji Centralnej w Jerozolimie i stworzenie Komisji Okręgowych.

W Tel-Awiwie obowiązują dwa różne prawa budowlane: jedno ogólne, a drugie dotyczące specjalnie północno-wschodniego okręgu miasta.

Jeszcze od r. 1930 istnieje prawo budowlane wg okręgów, które wprowadzało liczne i krępujące ograniczenia w prawodawstwie budowlanym; w praktyce jednak nie przestrzegano go ściśle i dopiero w r. 1936 zaczęto stosować obecne prawo.

Ostatnio podano projekt ustawy ograniczającej możność wolnego obrotu budynkami. Jeśli ustawa ta wejdzie w życie, będzie ona bardzo uciążliwa dla właścicieli domów.

PRAWO MIESZKANIOWE

W r. 1921 ogłoszona została proklamacja przez Herberta Samuela w sprawie kontroli stosunków między właścicielami domów a lokatorami, ale w praktyce nie była przestrzegana i w przyszłym roku zostanie unieważniona.

W r. 1933 na skutek wzrostu imigracji zaznaczył się wielki popyt na rynku mieszkaniowym, a w związku z tym na porządku dziennym stanęła sprawa ochrony mieszkań przed zbyt wysokim czynszem. Wtedy też zostało wydane prawo mieszkaniowe regulujące stosunki między właścicielami domów a lokatorami.

Prawo to uważają właściciele domów za całkowicie zbędne, wychodząc z założenia, że stosunki między nimi a lokatorami powinny być regulowane jedynie drogą umowy. Stanowisko swe uzasadniają właściciele domów tym, że ich znaczny udział w rozbudowie kraju uprawnia ich do domagania się praw uwzględniających ich interesy.

Udział właścicieli domów w ogólnej rozbudowie kraju ilustrują następujące tabele statystyczne:

I. Inwestycje budowlane w Palestynie w latach 1924—1936.

Rok	*Suma w ŁP.*	
1924	900.620	
1925	2.007.237	
1926	1.112.441	
1927	770.064	
1928	692.462	
1929	1.741.687	
1930	2.448.670	
1931	2.720.678	
1932	2.945.708	
1933	6.600.732	
1934	7.002.200	
1935	8.000.000	(około)
1936	5.000.000	„
razem	41.942.000	

II. Inwestycje budowlane prywatne i hipoteczne w latach 1932—1936.

Rok	Suma ogól. inwest.	Inw. hipot.	% inwest. hipot.	% inwest. pryw.
1932	2.567.900	1.306.250	50,8%	49,2%
1933	6.177.900	2.584.000	41,8%	58,2%
1934	6.689.000	4.624.600	69,1%	30,9%
1935	8.000.000	6.747.850	84,3%	15,7%
	23.425.600	15.262.700		

Celem skutecznej obrony swych interesów właściciele domów organizują się w Ogólno-Krajowym Związku Właścicieli Nieruchomości. Związek ten będzie brał czynny udział we wszystkich przejawach życia politycznego i gospodarczego Palestyny oraz będzie się starał o pogodzenie interesów właścicieli domów z dobrem całego społeczeństwa.

KOMUNIKATY
Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej

NOWE WŁADZE IZBY HANDLOWEJ POLSKO-PALESTYŃSKIEJ.

Wybrana na Walnym Zgromadzeniu Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej Rada odbyła swe pierwsze posiedzenie dnia 5 lipca b. r., na którym nastąpiło ukonstytuowanie się Rady i wybór Zarządu Izby. Rada wybrała swoim prezesem dotychczasowego wiceprezesa Zarządu Izby, p. konsula Maksymiliana Friedego, wiceprezesem p. nacz. dyrektora Banku P. K. O. Emila Modryckiego.

Wyłoniony przez Radę Zarząd (Wydział Wykonawczy Izby) ukonstytuował się, jak następuje: prezes — p. Leon Lewite, wiceprezes — b. pos. dr Henryk Rosmarin, sekretarz — adw. Borys Ołomucki, skarbnik — dyr. Józef Skowronek, członkowie Zarządu — pp. dr inż. A. Eiger, dyr. dr H. Horowitz, prez. L. Milsztejn, dyr. A. Perlmutter, dyr. H. Taubenfeld, inż. M. Temkin.

Rada obradowała z kolei nad programem pracy, w szczególności zaś nad aktualnymi zagadnieniami clearingu polsko-palestyńskiego. Po wstępnych referatach pp. prez. L. Lewitego i dyrektora Izby inż. J. Thona rozwinęła się szczegółowa dyskusja, w której zabrali głos pp.: dyr. inż. D. Goldberg, prez. L. Milsztejn, dyr. dr E. Spät, adw. B. Ołomucki, dyr. A. Perlmutter, adw. dr H. Rosmarin, dyr. inż. S. Rykwert, dyr. J. Skowronek, inż. M. Temkin i sędzia M. Friede. W wyniku dyskusji powzięto szereg uchwał, których wykonanie poruczono Prezydium i Zarządowi Izby.

POSIEDZENIE RADY I ZARZĄDU IZBY

W dniu 20 lipca r. b. odbyło się pod przewodnictwem prezesa Lewitego kolejne posiedzenie Rady i Zarządu Izby, na którym prezydium złożyło sprawozdanie z wykonania uchwał powziętych z dnia 5 lipca r. b. Nad sprawozdaniem rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której zabrali głos pp.: prezes Rady konsul Friede, sędzia Königstein, radca Milsztejn, inż. Temkin, dyr. Thon, wiceprezes Rady nacz. dyr. Modrycki, po czym sprawozdanie przyjęto jednogłośnie do wiadomości.

Z kolei omawiano sprawy zorganizowania wystawy palestyńskiej w Polsce późną jesienią r. b.

POŻEGNANIE DYR. TAUBENFELDA PRZEZ IZBĘ HANDLOWĄ POLSKO-PALESTYŃSKĄ

W związku z wyjazdem na dłuższy przeciąg czasu do Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. długoletniego członka Zarządu Izby Handlowej

Polsko-Palestyńskiej, p. dyr. Henryka Taubenfelda, odbyło się posiedzenie Rady i Zarządu Izby, na którym prezes Izby, p. L. Lewite pożegnał w imieniu władz Izby zasłużonego członka Zarządu.

Poza tym odbył się z inicjatywy i na zaproszenie władz Izby obiad pożegnalny, w którym wziął udział szereg czołowych przedstawicieli życia gospodarczego stolicy. Przemówienia, kreślące niespożyte zasługi p. dyr. Taubenfelda dla rozwoju całokształtu stosunków gospodarczych ze szczególnym uwzględnieniem jego owocnej działalności na niwie rozbudowy stosunków polsko-palestyńskich, wygłosili pp.: prez. L. Lewite, sen. R. Szereszowski, kons. M. Friede, radca dr R. Zylberstein, prez. L. Aronson (z Tel-Awiwu), dyr. inż. J. Thon, dyr. L. Perl, dyr. inż. M. Zajdenman, dyr. A. Perlmutter. Mówcom odpowiedział głęboko wzruszony dyr. H. Taubenfeld, kreśląc etapy swej działalności dotychczasowej i obiecując nadal pozostawać w bliskim kontakcie z Izbą.

Wśród obecnych zauważyliśmy m. in. pp.: dyr. E. Späta, mec. B. Ołomuckiego, dyr. A. Ankera, radcę R. Taubenfelda, prez. L. Milsztejna, dyr. Wł. Birnbauma, inż. M. Temkina, H. Rottenberga, dyr. M. Kleimana i innych.

WIZYTY W IZBIE

Ostatnio odwiedzili Izbę pp.: wiceprezes Związku Przemysłowców w Palestynie inż. E. Echtman, wiceprezes Izby Handlowej Palestyńsko-Polskiej w Tel-Awiwie Leopold Aronson, dyrektor Jaffa Orange Syndicate, Ltd., w Tel-Awiwie, Polany, dyrektor Naftali Rieger, dyrektor Lichtenstein i in.

MOŻLIWOŚCI ROZWOJU STOSUNKÓW HANDLOWYCH POLSKO-PALESTYŃSKICH.

Do biura Izby wpłynęły następujące zapytania z Palestyny:

9/IP/38. Firma palestyńska pragnie importować z Polski klepki dębowe, kloce, drzewo budulcowe i podkłady kolejowe.

10/IP/38. Firma palestyńska interesuje się importem miodu z Palestyny do Polski.

11/IP/38. Firma palestyńska interesuje się przedstawicielstwem fabryk polskich, produkujących konserwy mięsne i grzybowe.

Bliższych informacyj udziela Wydział Handlowy Izby. Do pisemnych zapytań należy załączyć znaczek na odpowiedź.

Dr FISZEL ROTENSTREICH

Dnia 7 lipca rb. zmarł nagle w Jerozolimie dr Fiszel Rotenstreich, członek Egzekutywy Agencji Żydowskiej. Ze zmarłym schodzi do grobu jedna z czołowych postaci życia gospodarczego i politycznego Palestyny.

Zmarły był jednym z założycieli Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej w Polsce przed 13 laty, w której od pierwszej chwili aż do chwili opuszczenia Polski na stałe, w związku z przeniesieniem się do Palestyny, piastował kolejno zaszczytne godności członka Zarządu i Rady.

Wybrany członkiem Egzekutywy Agencji Żydowskiej objął odpowiedzialny resort przemysłu i handlu, który był kontynuacją jego owocnej działalności na niwie gospodarczej w Polsce. W tym charakterze stał w kontakcie z Izbą naszą.

Na nowym posterunku rozwinął bł. p. dr Fiszel Rotenstreich znaczną inicjatywę, dbając zarówno o podniesienie gospodarcze Palestyny, jak i o nawiązanie i rozszerzenie stosunków gospodarczych z innymi krajami.

Zgon dra F. Rotenstreicha okrył żałobą nie tylko bliższą jego Rodzinę, ale szeroki ogół.

Izba dała wyraz swemu współczuciu, wysyłając pisma kondolencyjne do Palestyny.

Cześć Jego pamięci!

J. T.

S T A T Y S T Y K A

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w kwietniu 1938 r. w porównaniu z kwietniem 1937 r.

Kraje	Kwiecień 1937			Kwiecień 1938		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	1,626	547	— 1,079	1.530	620	—910
Egipt	1,657	670	— 987	1,751	847	—904
Syria	1	154	+ 153	57	127	+ 70
Iran	70	1,078	+ 1,008	62	10	— 52
Turcja	923	286	— 637	643	823	+180
Cypr	27	18	— 9	0	34	+ 34
Irak	1	81	+ 80	1	98	+ 97

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń—kwiecień 1938 w porównaniu z tymże okresem 1937 r.

Kraje	Styczeń — Kwiecień 1938 r.			Styczeń — Kwiecień 1937 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	4,271	3,196	— 1,075	4,915	2,796	— 2,119
Egipt	6,152	2,011	— 4.141	6,373	2,583	— 3,790
Syria	1	643	+ 642	174	320	+ 146
Iran	306	3,583	+ 3,277	157	141	— 16
Turcja	3,697	494	— 3,203	3,424	3,622	+ 198
Cypr	60	24	— 36	14	67	+ 53
Irak	18	241	+ 223	22	373	+ 351

Handel zagraniczny z krajami Bliskiego Wschodu w styczniu—marcu i kwietniu 1938 r. według artykułów

Artykuły	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł	kwint.	tys. zł
PALESTYNA				
Przywóz				
Ogółem	77,719	3 385	29,751	1,530
Pomarańcze i mandar.	73,391	3,141	27,763	1,433
Grejpfruty	3,925	166	—	—
Jelita surowe i sol.	—	1	—	—
Oliwa	174	40	50	11
Wina winogr.	—	—	32	4
Migdały bez łupin	2	1	—	—
Rośliny lecznicze	5	2	—	—
Przetwory farmaceutyczne	—	—	1	1
Rękawiczki	—	—	—	1
Tkaniny z jedwabiu sztuczn.	—	—	—	1
Szmaty	61	5	16	1
Książki	7	5	1	1
Kołnierze, łączniki, żel., stal.	28	3	—	—
Wywóz				
Ogółem	66,936	2,176	17,225	620
Fasola	57	3	74	4
Mąka żytnia	901	29	—	—
Mąki inne	—	—	10	1
Kasza gryczana	296	9	—	—
Mąka ziemniaczana	197	6	173	5
Owoce i jagody suszone	20	2	—	—
Wiklina dla koszykarstwa	389	4	—	—
Obręcze wiklinowe	120	2	—	—
Mięso świeże, solone, mrożone	121	13	—	—
Ptactwo domowe bite „	3	1	—	—
Smalec topiony	2	1	1	1/2
Masło	1,837	432	305	78
Sery	14	2	17	2
Pierze i puch	2	2	1	1
Bydło rogate (sztuk)	757	176	339	126
Węgiel drzewny	200	3	100	2
Miąższ i soki owocowe	82	4	—	—

Artykuły	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł	kwint.	tys. zł
Szynki	51	13	5	1
Konserwy mięsne	18	2	—	—
Konserwy rybne	23	3	9	1
Cukier	800	16	—	—
Likiery i wódki	5	1	—	—
Drożdże prasowane	78	7	32	1
Karbid	40	1	137	3
Biel cynkowa	—	—	35	2
Lakiery	20	2	19	2
Artykuły kosmetyczne	3	3	1	1
Tkaniny z jedw. sztuczn. do wyrobu krawatów	—	1	—	—
Przędza wełniana czes.	3	3	—	—
Tkaniny wełniane	17	4	—	1
Tkaniny bawełniane	58	31	12	8
Przędza jutowa	14	1	—	—
Przędza lniana	3	1	—	—
Tkaniny lniane	7	4	5	3
Koronki	1	1	—	—
Wyroby powroźnicze	18	3	17	3
Kołdry, pierzyny, poduszki	8	4	2	1
Bielizna pościelowa	1	1	—	—
Belki, bale, krawędziarki	7,043	104	774	10
Deski i łaty tarte niehebl.	5,381	80	1,680	18
Deszczułki do opakowań	31,259	616	9,841	178
Deski i łaty hebl. szpunt.	4,778	86	2,235	19
Forniery	10	1	—	—
Dykty	4,732	201	1,474	60
Meble gięte i części	36	6	12	2
Meble inne	—	-	10	4
Wyroby drewniane	5	1	—	—
Tektura	391	12	—	—
Papier pakowy i inny	863	18	99	2
Wyroby z papieru, kartonu	—	—	7	1
Książki	70	13	28	9
Dzienniki i czasopisma	—	—	15	7
Druki oraz rysunki jednobarw.	13	3	—	—
Wyroby szklane pras., lane	99	12	—	—
„ „ szlif., poler., rznięte	121	11	—	—

Artykuły	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł.	kwint	tys. zł.
Żelazo, stal	2,454	63	12	2
Blacha żelazna	180	12	—	—
Rury i kształtki żeliwne	150	6	—	—
Wanny, zlewy, umywalnie i in. wyroby żeliwne	247	13	—	—
Drut żelazny, stalowy	3,395	77	—	—
Łączniki, kształtki żelazne, stalowe	50	5	—	—
Naczynia blaszane emal.	42	7	24	4
Cynk w blachach, płytach	10	1	—	—
Wyroby z blachy cynkowej	8	1	8	1
Kapsle, korki itp. z cyny, ołowiu	4	1	—	—
Czcionki	5	1	3	1
Okucia do drzwi, okien	—	—	25	2
Wyroby nożownicze	7	6	—	—
Części kotłów	29	3	—	—
Tokarki	28	5	—	—
Walce szosowe	32	2	—	—
Maszyny	31	3	—	—
Sieczkarnie toporowe	10	1	—	—
Samoloty	—	—	12	48
Wstęgi kinematograficzne	—	1	—	—
Płyty do gramofonów	1	1	—	—
Guziki z rogu, bakelitu	—	1	—	—
EGIPT				
Przywóz				
Ogółem	45,103	4,622	9,090	1,751
Rośliny lecznicze	—	1/2	1	1
Gumy	20	2	75	7
Bawełna surowa	22,175	4,286	9,014	1,743
Odpadki i wyczeski baw.	148	14	—	—
Żelastwo	22,759	319	—	—
Wywóz				
Ogółem	162,064	1,736	175.523	2,583
Fasola	99	2	—	—
Kasza gryczana	50	2	—	—
Słód	10	1/2	—	—

	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł.	kwint.	tys. zł.
Pręciki piór	—	1/2	—	—
Węgiel kamienny	14,056	220	16,830	311
Szynki	34	10	—	—
Chlorek amonu	330	11	—	—
Biel cynkowa	10	1	—	—
Bicze tkackie, cholewy, rzemyki	1	3	—	—
Przędza wełniana czesank.	25	19	—	—
Tkaniny wełniane	3	3	—	—
Tkaniny bawełniane	1,125	629	460	214
Tkaniny lniane	2	2	1	1
Materie firankowe	27	13	38	19
Cerata, tkaniny olejone	15	3	—	—
Deszczułki do opakowań	2,492	48	—	—
Deszczułki posadzkowe	156	7	160	3
Dykty	10,816	460	5,536	215
Meble gięte i części	699	97	131	19
Meble koszykarskie	6	1	—	—
Tektura	199	5	—	—
Papier pakowy	4,329	98	576	18
Papier wszelki	86	5	51	3
Materiały do szlifowania	—	1	—	—
Naczynia fajansowe	66	4	38	2
Żelazo, stal	320	8	—	—
Blacha żel. stal.	232	7	—	—
Gremple, taśmy gremplowe	4	6	—	—
Kołnierze, kształtki, żel., stal.	34	3	—	—
Naczynia blasz. emal.	147	29	56	8
Łańcuchy żelazne	—	—	11	1
Cynk w blachach, płytach	—	—	20	1
Maszyny włókiennicze	145	31	145	31
SYRIA				
Przywóz				
Ogółem	6.659	118	158	57
Futra baranie	22	9	158	57
Żelastwo	6,635	108	—	—
Wywóz				
Ogółem	4,827	193	37,941	127
Słód	148	4	—	—

	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł.	kwint.	tys. zł.
Węgiel kamienny	—	—	36,600	62
Szynki	7	2	—	—
Farmaceutyczne przetwory	1	1	—	—
Tkaniny z jedw. sztuczn.	1	1 1/2	—	—
Tkaniny wełniane	10	13	9	12
Tkaniny półwełniane, wełniane	—	—	1	1
Klepki bukowe	175	6	—	—
Szpunty, beczki, kadzie bukowe	348	15	420	17
Dykty	1,205	57	332	16
Tektura	233	7	150	3
Żelazo, stal, walcowane	1,657	43	335	9
Odlewy żeliwne kuch.	17	1	—	—
Zlewy, płucznie i in. wyr. żel.	—	—	51	3
Drut żelazny stalowy	620	16	—	—
Rury żelazne, stalowe	302	10	—	—
Kołnierze, kształtki, żel., stal.	4	1/2	31	3
Naczynia blaszane, emal.	73	12	7	1
Sprężyny meblowe	10	1	—	—
IRAN				
Przywóz				
Ogółem	166	94	136	62
Szellak i in. żywice	52	32	73	35
Gumy wszelkie	102	49	63	26
Asafetyda, oliban	9	2	—	—
Wywóz				
Ogółem	998	131	28	10
Tkaniny wełniane	92	83	6	10
Blacha żelazna, stal. ocynkow.	660	33	—	—
Palnikido lamp naftowych	10	2	—	—
TURCJA				
Przywóz				
Ogółem	14,975	2,781	2,674	643
Nasiona sezamowe	540	45	756	61
Rodzynki	2,362	218	245	25
Figi suszone	86	7	8	1
Orzechy włoskie w łupinach	64	14	—	—
Orzechy laskowe	1,134	222	522	98

	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł.	kwint.	tys. zł.
Garbarskie: drewno,	1,237	37	—	—
Rudy, szlamy chromowe	4,722	37	—	—
Liście tytoniowe	3,258	1,879	468	358
Ekstrakty garbnikowe suche	—	—	243	18
Futra baranie i koźle	—	—	19	6
Dywany, chodniki	1	1	1	4
Bawełna surowa	1,369	271	412	73
Drewno cios. nieobr. z drzew liśc.	191	20	—	—
Forniery	10	7	—	—
Instrumenty perkusyjne	2	4	—	—
Wywóz				
Ogółem	25,372	2,800	9,223	823
Żołądki	3	4	—	1
Liście tytoniowe	18	10	—	—
Chloran i nadchloran potasu	250	25	—	—
Chlorek amonu	50	2	150	6
Biel cynkowa	230	11	25	1
Lakiery	30	29	—	—
Klej kostny	110	11	—	—
Przetwory chem. organ.	3	2	—	—
Aksamity, plusze, jedw.	—	—	3	7
Przędza wełn.	1,464	1,637	313	386
Tkaniny jutowe	1,629	191	216	26
Drewno ciosane, nieobr.	15	2	—	—
Deszczułki do opakowań	—	—	2,170	57
Dykty	407	20	—	—
Papier wszelki	424	94	458	125
Przybory sanitarne	659	60	—	—
Żelazo, stal walcow.	14,947	373	4,227	102
Stal szlachetna	21	8	—	—
Drut żelazny, stalowy	150	4	—	—
Rury żelazne, stalowe	1,937	105	330	17
Kołnierze, łączniki, kształtki	361	46	174	22
Cynk w gąskach, prętach	1,050	48	500	22
Cynk w blachach, płyt.	1,560	86	650	35
Stopy aluminium w płytach, blach.	8	12	—	—
Mosiądz, tombak, spiż, bronz	13	9	—	—
Nity	3	6	—	—

Artykuły	Styczeń-Marzec		Kwiecień	
	kwint.	tys. zł.	kwint.	tys. zł.
Wyroby z nieszlach. metali	1	1	1	7
Żarówki elektryczne	—	—	4	7
CYPR				
Przywóz				
Ogółem	268	14	3	—
Pomarańcze i mandarynki	82	4	—	—
Rodzynki	185	10	—	—
Wywóz				
Ogółem	998	33	28	34
Tkaniny bawełniane	12	6	—	—
Liny, linki, powrozy	2	1	—	—
Dykty	238	11	669	31
Tektura	150	4	—	—
Rury żelazne, stalowe	169	8	32	1
Naczynia blaszane emaliowane	20	3½	8	1
IRAK				
Przywóz				
Ogółem	422	21	22	1
Daktyle	422	21	22	1
Wywóz				
Ogółem	1,398	275	613	98
Karbid	52	1	50	1
Skóry	1	2	—	—
Przędza wełniana	103	102	—	—
Tkaniny wełniane	270	103	153	65
Tkaniny bawełniane	3	1	—	—
Cerata, tkaniny olejone	18	4	10	2
Meble gięte i ich części	195	28	94	14
Meble inne	27	2	—	—
Wyroby drewniane	—	—	10	1
Blacha żelazna, stalowa	—	—	100	3
Rury i kształtki żeliwne	632	21	132	4
Zlewy, żłoby, płucznie	68	4	30	3
Naczynia blaszane emaliowane	29	5	33	5

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w marcu i kwietniu 1938 r.

	Marzec 1938	Kwiecień 1938
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	1.232,133	1,188,031
w tym towarów	1,212,331	1,149,806
Wywóz ogółem	1,085,144	478,341
w tym towarów	1,036,287	444,537
Reeksport	54,021	38,973
Tranzyt	64,966	71,389

Przywóz do Palestyny głównych artykułów w marcu i kwietniu 1938 r.

	Marzec 1938		Kwiecień 1938	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Ryż	18,357	18,981	23,180	24,569
Pszenica	36,701	33,876	32,120	27,116
Żyto	5,172	4,232	11,859	9,656
Mąka pszenna	17,370	24.767	15,658	21,409
Mąka żytnia	1,922	2,420	402	490
Bydło (sztuk)	2,260	28,131	1,502	22,349
Drób (sztuk)	91,917	5,256	70,661	5,022
Cukier	23.741	20,108	21,675	17,920
Masło	1,944	19,933	1,199	12,712
Sery	814	3,810	975	4,457
Kartofle	29,960	17,278	1,696	718
Rury żelazne, żeliwne	25,140	28,456	12,262	13,778
żelazo w sztabach i prętach	4,789	9,462	3,251	11,048
Drzewo budulcowe m^3	8,782	25,221	3,175	9,671
Drzewo na skrz. pom. m^3	11,580	51,085	4,364	91,445
Dykty	2,064	3,420	1,254	2,414
Tkaniny bawełniane				
szare	295	2,442	524	6,356
bielone	390	5,443	552	7,654
farb. i druk.	1,265	25,175	1,455	25,853
Tkaniny wełniane	198	14,623	179	12,702
„ z czyst. jedw.	10	904	6	559
„ z sztuczn. jedw.	329	10,488	409	12,915
Nafta (litrów)	5,697,172	17,705	5.144,029	15,946
Benzyna (litrów)	3,481,808	12,480	4,153,735	15,171
Automobile (sztuk)	100	30,241	136	27,807

Wywóz z Palestyny głównych artykułów w marcu i kwietniu 1938 r.

	Marzec 1938		Kwiecień 1938	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Pomarańcze (skrzynek)	2,281,812	821,452	638,615	255,446
Grejpfruty (skrzynek)	423,338	105,835	282,527	84,758
Cytryny (skrzynek)	4,162	1,020	3,024	1,134
Skóry surowe i suszone	1,411	7,032	1.491	5,478
Jelita	78	1,154	72	1,693
Wino (litrów)	23,107	618	23,165	518
Oliwa jadalna	699	4,633	686	4,327
Sezam	—	—	—	—
Migdały	—	1	—	—
Cement	6,490	892	2.400	324
Pończochy i skarpetki (pary)	14,613	554	216	8
Mydło do prania	2,606	7,227	3,234	8,900
Zęby sztuczne	—	2,424	—	3,086
Soki owocowe, niecukrzone	1,513	3,188	722	1,513

Handel zagraniczny Palestyny według krajów w marcu i kwietniu 1938 r.

	Marzec 1938				Kwiecień 1938			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytania	250,135	576,248	9,494	8,477	234,724	174,097	3,865	6,691
Niemcy	147,678	18,838	1,245	2,841	160,637	8,566	1,011	1,614
Francja	19,017	16,812	565	326	14,701	28,585	510	—
Czechosłow.	29,817	24,740	1,245	2,279	27,616	16,682	385	1,918
Belgia	40,678	40,182	178	36	26,261	27,513	833	253
Włochy	16,829	3,691	852	933	20,647	1,668	838	3,242
Holandia	18,870	93,736	1,303	20	12,280	36,352	546	131
Szwecja	9,958	37,954	28	208	5,724	16,235	40	309
Rumunia	122,576	25,344	—	—	145,407	13,105	100	—
Egipt	49,923	11,177	22,292	1,714	47,694	10,411	15,118	2,712
Syria	89,117	41,280	4.662	76	100,682	34,132	5,987	—
Irak	13,255	286	4.022	8,981	14,421	764	3,449	18,726
Iran	33,658	284	1,370	32,629	28,090	—	—	25,241
Turcja	5,125	4,950	38	24	3.947	1,944	—	97
Arabia	99	1	1	—	611	95	18	—
Polska	45,243	32,100	551	—	27,435	20,106	348	15

Ruch ludności w Palestynie

a) Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w roku 1937 r. w porównaniu z tymże okresem 1936 r.

	Rok 1936		Rok 1937	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli				
a) Imigranci	29,387	27,910	11,363	9,855
b) Powracający po nieobecności pow. jednego roku	1,119	581	1,855	976
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	60,761	17,314	103,784	30,177
d) Turyści przybyli	49,505	14,137	82,653	13,702
e) Turyści tranzytem	7,160	437	16,615	1,377
Ogółem	147,932	60,379	216,270	56,087
Wyjechali				
f) Opuszczający kraj na okres pow. jednego roku	1,178	773	1.528	889
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	69,485	23,838	112,332	35,827
h) Turyści wyjeżdżający	48,313	14,130	80,958	13,437
i) Turyści tranzytem	6,904	455	16,215	1,470
Ogółem	125,880	39,196	211,033	51,623

b) Podział imigrantów według płci.

	Rok 1936				Rok 1937			
	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15
Imigranci ogółem	11,144	12,905	2,656	2,664	4,536	4,893	979	955
w tym Żydzi	10,561	12,352	2,473	2,484	3,947	4,332	802	774
Turyści zalegalizowani jako imigranci	944	985	170	185	474	469	110	59
w tym Żydzi	753	829	115	120	293	299	56	33
Ogólna ilość zarejestrowanych imigrantów.	12,057	13,869	2,814	2,841	5,010	5.308	1,089	1,014
w tym Żydzi	11,885	13,220	2,600	2,612	4,240	4,631	858	798

c) Kategorie imigrantów

	Rok 1936				Rok 1937			
	Imigranci		Tur. zalegal.		Imigranci		Tur. zalegal.	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
A (I) Kapitaliści (ŁP 1000 i wyżej)	2,335	2,320	679	650	1,055	1,045	345	230
A (I)2 Członkowie rodzin A (I)	2,496	2,490	337	320	1,024	1,023	77	73
A (II) Wolne zawody (ŁP. 500)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (II)2 Członk. rodz. A (II)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (III) Rzemieślnicy (ŁP. 250)	164	164	9	6	12	12	—	—
A (III)2 Członk. rodzin A (III)	279	279	12	8	12	12	—	—
A (IV) Osoby z min. dochodem ŁP. 4.—	97	87	24	18	38	38	12	7
A (V) Osoby z kapitałem ŁP. 500.	4	3	2	2	—	—	—	—
A (V)2 Czł. rodz. A (V)	7	7	—	—	—	—	—	—
B (I) Sieroty	8	3	4	—	29	23	2	—
B (II) Duchowieństwo	435	228	66	6	203	37	91	1
B (II) Członk. rodz. B (II)	570	563	—	—	64	53	3	3
B (III) Studenci	1,625	1,567	33	124	1,109	1,103	56	16
C (I) Robotnicy	6,956	6,865	246	116	1,826	1,753	213	98
C (I)2 Członk. rodz. C (I)	483	4,473	50	23	1,256	1,250	49	32
D Członkowie rodzin mieszkańców Palestyny	9,486	8,860	749	635	4,211	3,564	346	220
K. Osoby nie podlegające ustawie imigracyjnej	442	1	73	9	553	—	8	—

Rozkład lotów na linii

WARSZAWA — BUCURESTI — ATHINE — LYDDA

Odl. Warszawa	— Bucaresti	1025 km.
„ Bucuresti	— Athine	851 km.
„ Athine	— Lydda	1311 km.

Codziennie z wyj. niedziel				Codziennie z wyj. niedz
13,00	o	WARSZAWA	p	11,25
14.25	p	LWÓW	o	10,00
14,50	o	LWÓW	p	9,30
16,55	p	CERNAUTI	o	9,25
17,10	o	CERNAUTI	p	9,10
18,50	p	BUCURESTI	o	7,30

Wt. Czw. Sob.				Pon. Śr. Piąt.
				18.05
6,50	o	BUCURESTI	p	16,40
8,15	p	SOFIA	o	16,20
8,35	o	SOFIA	p	15,05
9,50	p	THESSALONIKI	o	14,50
10,05	o	THESSALONIKI	p	13,40
11,15	p	ATHINE	o	

Wt. Czw. Sob.				Pon. Śr. Piąt.
11,45	o	ATHINE	p	13,15
13,25		RODI		11,30
13,45		RODI		11,10
16,35	p	LYDDA (Palestyna)	o	8,00

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Redaktor odpowiedzialny: Inż. JÓZEF THON

Wydawca: **POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA**

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.